

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 30 mars 1905, kl. 4 e. m.

Betänkande, i anledning af väckta motioner angående förändrade bestämmelser i fråga om beskattning af inkomst af skog.

(2:a A.)

Genom två inom Andra Kammaren väckta motioner, nämligen dels n:o 97 af herr *H. G. P. Öhngren* och dels n:o 134 af herr *S. J. Enander*, har frågan om ändring af nu gällande bestämmelser för beskattning af inkomst från skog bragts under Riksdagens pröfning.

Herr *Öhngrens* ofvauberörda motion är af följande innehåll:

»Öfvertygad därom, att det förslag till skogsbeskattning, som återgifves uti den s. k. Norrlandskommitténs underdåniga betänkande, åtminstone kommer att fordra en mycket långvarig behandling, och medveten om det ständigt stigande missnöje, som råder inom ett flertal af Norrlands fjällsocknar med anledning af att den verkliga inkomsten af skog icke taxeras inom den kommun, där skogen är belägen, vågar jag ånyo fästa Riksdagens uppmärksamhet på frågan om taxering af inkomst af skog. Härtill uppmuntras jag äfven af den behandling i Första Kammaren, som bevillningsutskottets betänkande n:o 38 — med anledning af herr *S. J. Enanders* motion, n:o 166, i Andra Kammaren — vid förlidet års riksdag erhöi. Bevillningsutskottets hemställan afslogs med den ringa majoriteten af tre röster. I Andra Kammaren bifölls utskottets hemställan utan votering.

Orsaken till afslaget synes mig vara, att bevillningsutskottet hemställde, 'att icke allenast inkomst af skogsafverkning, utan äfven inkomst af sågverksrörelse måtte i större utsträckning, än för närvarande äger rum, tillgodokomma de särskilda kommuner, inom hvilka skogsafverkning och sågverksrörelse bedrifvas'.

Skiljer man dessa frågor och endast behandlar frågan om taxering af inkomst af skog (skogsbruk), så bör denna fråga kunna lösas utan svårare rubbningar i nu gällande bevillningsförordning.

För att nå det åsyftade målet måste fastighetsbevillning fortfarande utgöras för skogsmark och husbehofsskog, *men inkomstbevillning bör utgöras för all annan behållen vinst af skogsbruk.*

En sådan förändring skadar icke någon jordbrukares intresse, hvar han än inom landet må hafva sin egendom, men bidrar i väsentlig mån till att möjliggöra jordbrukarnes fortvaro inom de fattigare fjällsocknarna i Norrland.

Förlidet års bevillningsutskotts betänkande n:o 38 åtföljes af en förträfflig historik öfver det mer än tjuguariga riksdagsarbete, som skogsbeskattningsfrågan redan kräft. I denna historik visas äfven otvetydigt behovet af frågans snara lösning. För att ytterligare söka påvisa detta behof återgifver jag härmed ur Norrlandskommitténs betänkande sidorna 255 och 256 följande: 'Tager man i beräkning ej blott väghållningsbesväret, som i hvad det utgår kontant grundar sig å allmänna bevillningstaxeringarna, utan äfven de af landsting och kommuner debiterade utskylder, torde man finna, att de efter allmänna bevillningen utgående utlagor numera inom vissa kommuner, särskildt inom de egentliga skogssocknarna, nått en sådan höjd, att svårighet uppstått för kommunerna att på den direkta beskattningens väg täcka de växande skattebehofven, och att därjämte fara är för handen, att redan under nuvarande skatteförhållanden i icke få fall gränsen för de skattskyldiges skatteförmåga nåtts eller till och med överskridits. Skattetrycket torde också, som jämväl framgår af den utaf kommittén från orterna anskaffade utredningen, i vissa trakter utgöra en bidragande orsak till hemmanens öfvergång från de i skatteafseende mindre bärkraftiga och till inkomst af jordbruk närmast hänvisade enskilda hemmansägare till de ekonomiskt bättre situerade sågverksbolagen.

I Jämtlands län utgingo i ända till 66 % af samtliga landskommunerna kommunalutskylderna för den i mantal satta jorden med öfver 75 öre pr fyrk och i en hvar af 26 kommuner eller i 44 % af länets samtliga socknar utdebiterades öfver 100 öre pr fyrk. — — — — — Inom Hammerdals tingslags skogrika socknar utdebiterades således i en hvar socken öfver 100 öre pr fyrk och medeltalet närmade sig 160 öre pr fyrk.'

Innebörden af hvad här ofvan är anfördt visar, att hvad som bör göras till förbättring i skattetunga för dessa socknars innebyggare, det

bör göras snart, och det kan bli ödesdigert nog för en afsevärd mängd jordbrukande befolkning, därest lösningen af en fråga sådan som denna uppskjutes i afsikt att invänta förändrade skatteformer.

Öfvertygad härom, vågar jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och, om möjligt, redan för nästa års Riksdag framlägga förslag till sådan ändring af gällande bevillningsförfordning, att inkomst af skog (skogsbruk) må i beskattningshänseende likställas med bergsbruk, samt att inkomst af skog skall taxeras inom den ort, där skogen är belägen.»

Den af herr *Enander* i ämnet väckta motionen, i hvars syfte sju andra af kammarens ledamöter instämt, lyder sålunda:

»Ehuru Riksdagen är för år afvisat de för Riksdagen framlagda motioner rörande skogsbeskattningen, låter dock det trängande skattebehovet från kommunernas sida icke afvisa sig. Detta behof, som med allt starkare tryck är för år gifver sig till känna, kräver en lösning af frågan. Att i afvaktan på en slutgiltig lösning af de kommunala skattefrågorna skjuta åt sidan hvarje på det beståendes grund möjlig reform i nämnda syfte, kan ur praktisk synpunkt icke försvaras och medför under nuvarande förhållanden en verklig fara. I sådant afseende kan jag icke underlåta att ur norrlandskommitténs betänkande anföra följande särskildt för förhållandena i Sveriges norra landsända belysande siffror.

Den i mantal satta jorden påfördes kommunalutskylder per fyrk

Å r.	Inom rikets samtliga landskommuner med undantag af socknarna i Kopparbergs län.			Inom landskommunerna i södra och mellersta Sverige.			Inom landskommunerna i Norrland.		
	Enligt följande afrundade procenttal:								
	högst 75 öre.	76—100 öre.	öfver 100 öre.	högst 75 öre.	76—100 öre.	öfver 100 öre.	högst 75 öre.	76—100 öre.	öfver 100 öre.
	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
1891.....	87	9	4	88,5	8	3,5	73	15	12
1895.....	80	14	6	83	13	4	57	25	18
1899.....	75	17	8	77	16	7	51	28	21
1901.....	70	20	10	73	19	8	46	25	29

Dessa siffror tala ett sådant språk, att man icke utan bekymmer kan motse ens den närmaste framtiden. Att en afsevärd ändring i de

kommunala skattebördorna skulle kunna vinnas därigenom, att skogsinkomsten i större utsträckning än hittills toges i anspråk för skattebehofven, blir hvad Norrland beträffar så mycket mer själfallet, som inom vidsträckta distrikt inom denna landsända den enda hufvudsakliga inkomsten erhålles från skogen, en inkomst, som under nuvarande förhållanden antingen icke alls eller, i fall, där beskattning i skogssocken äger rum, oftast allenast till en del beskattas eller ock tages helt och hållet till beskattning å annan ort än där skogen är belägen.

Då oaktadt dessa förhållanden framställningar i ämnet till Riksdagen från enskilda motionärers sida icke kunnat komma öfver förslagens stadium, torde det i icke få fall hafva berott därpå, att Riksdagen saknat den allsidiga utredning af ämnet, som skogsbeskattningsfrågans lösning äfven på det beståendes grund kräft.

En sådan anmärkning lärer emellertid icke kunna göras mot ett förslag, som i hufvudsak byggts på den sakkunniga utredning, som lämnats af den år 1890 tillsatta kommittén, en kommitté, hvilken just haft förevarande fråga under behandling.

Ett genomförande af det af denna kommitté utarbetade förslag i ämnet påkallar inga större ändringar i bevillningsförordningen, men skulle otvifvelaktigt icke oväsentligt bispringa kommunerna särskildt i rikets nordliga delar. Också har den kommitté, som under senare året haft norrlandsfrågan om hand, funnit sig böra förorda 1890 års skattekommittés förslag.

På grund af hvad sålunda anförts och under hänvisning till sistnämnda kommittés betänkande och hvad norrlandskommittén i ämnet andragit hemställer jag, att Riksdagen må besluta, att gällande bevillningsförordning skall beträffande nedannämnda §§ erhålla följande förändrade lydelse:

§ 2.

Bevillning för fast egendom erlägges af ägaren, utom i följande fall, då bevillningen utgöres af innehafvaren, nämligen:

a) för jordegendom, som besittes med stadgad åborätt eller är af allmän myndighet eller af stiftelse till begagnande mot lifstidsstädja upplåten, för i stad befintlig så kallad ofri tomt, hvarifrån innehafvaren ej må skiljas, så länge han erlägger tomtören eller utan att vederbörlig lösen gifves, samt för skogsområde, som innehafves af stad eller annan menighet;

b) för jordegendom — — — — afsöndrad.

§ 3.

1 mom. Fast egendom skall uppskattas till sitt verkliga värde. Detta värde bestämmes med ledning af de om hvarje särskild egendoms storlek, beskaffenhet och afkastning inhämtade upplysningar samt erhållna uppgifter om areal och olika ägoslag samt arrende- eller hyresafgifter, köpeafhandlingar och värderingar för egendomens belåning eller försäkrande mot brandskada. I fråga om jordbruksfastighet skall härvid hänsyn tagas till skogs afkastning, allenast i den mån densamma användes till husbehof; dock att beträffande skogsområde, som innehafves af staten, växande skogens hela värde inbegripes i fastighetens värde.

2 mom. Frälseräntas kapitalvärde — — beräknas.

3 mom. Fastighetstaxering äger rum år 1906 och därefter hvart femte år. Det värde, hvartill fast egendom blifvit uppskattad, skall utan förnyad uppskattning bibehållas oförändrad under tiden mellan två på hvarandra följande allmänna fastighetstaxeringar, utan för så vidt sådana inträffade förhållanden, som i 2 § af den för taxeringsmyndigheterna utfärdade instruktion härmed omförmäles, påkalla förändrad värdering.

4 mom. Uppskattning — — — icke rum.

§ 5.

Vid uppskattning af fast egendom skola särskilda värden, slutande å fulla hundratal kronor, utsättas:

a) å jordbruksfastighet:

för inrösnings- och afrösningsjord, hvar för sig, med iakttagande af hvad i 3 § 1 mom. stadgas, för hvarje hemman och jordlägenhet eller, om hemmanet eller lägenheten består af två eller flera brukningsdelar eller afsöndring af jord därifrån ägt rum, för hvarje sådan brukningsdel eller jordafsöndring; samt

för skogsområde, som innehafves af staten, vare sig det tillyder visst hemman eller icke, äfvensom för skogsområde, som innehafves af stad eller annan menighet;

b) å annan — — — frälseränta.

§ 8.

1 mom. Till inkomst — — — — patronus ecclesiae.

2 mom. Till inkomst af arbete räknas:

a) inkomst af rörelse eller yrke, såsom:

1:o) af bergsbruk, kalk- och stenbrott jämte därtill hörande verk, inrättningar och näringar; kvarnar och sågverk; fabriker, mekaniska verkstäder, brännvinsbrännerier och andra för varors tillverkning eller förädling anlagda inrättningar; mejerihandtering, potatesmjölfabriker och andra binäringar till jordbruket, i den mån de icke afse tillgodogörande af eget jordbruks produkter; penningrörelse, handelsrörelse, hvartill äfven räknas handel med skog eller skogseffekter, skeppsrederi, sjöfart, handverk eller annan näring;

2:o) af försäljning af skog eller skogseffekter samt af virkesfångst för annat ändamål än eget husbehof från område, för hvilket den, som verkställer försäljningen eller virkesfångsten, är pliktig utgöra fastighetsbevilning, äfvensom af virkesfångst från skogsområde, som blifvit af staten upplåtet till bergshandteringsens understöd, till sågverk eller kanalbolag.

3:o) af till allmän trafik — — — — flottled; och

4:o) hvad som förvärfvas — — — — beskattad.

§ 12.

Skattskyldig taxeras för inkomst af kapital och arbete;

a) patronus — — — — utgår;

b) idkare af rörelse, som i 8 § 2 mom. a) 2:o) omförmäles, för inkomst däraf, där skogsområdet är beläget;

c) bank — — — — stationer;

d) annat bolag — — — — styrelse;

e) handlande — — — — mantalsskrifven;

f) ägare — — — — hemort;

g) de under — — — — beskattas;

h) utrikes boende, här — — — — församling; samt

i) utrikes boende pensionstagare — — — — utbetalas.

För annan — — — — vistas.

Instruktion för taxeringsmyndigheterna. Uppskattning af fast egendoms värde.

§ 1.

Värdet af fast egendom föreslås och bestämmes med ledning af

1:o) jordegendom tillhörande — — — — börande härvid jämväl behörigt afseende fästas vid såväl in- som afrösningsjordens läge och

beskaffenhet, tillgång på skog till husbehof samt beloppet af de allmänna utskylder — — — 5 procent;

2:o) egendomens — — — förändradt;

3:o) den för sådan — — — egentligt inflytande, eller å värdet af skog utöfver hvad för husbehofvet erfordras, likasom värdet — — — beräkning;

4:o) årliga — — — kapitaliserad efter 5 procent;

7:o) vid taxering af skogsområde, som innehafves af staten, beräknas jämväl växande skogens hela värde.

I de fall — — — — utgöras.

§ 2.

Har under tiden — — — — taxeringslängden.

Uppskattning af inkomst genom försäljning af skog eller skogseffekter eller af virkesfångst, af bergsbruk och därtill hörande näringar samt kvarnar och fabriker m. fl. verk och inrättningar.

§ 3.

Vid beräkning af inkomst genom försäljning af skog och skogseffekter samt genom virkesfångst hafva taxeringsmännen att noggrannt göra sig underrättade om mängden och beskaffenheten af hvad som försålts, eller annorledes tillgodogjorts, och därför belöpande inköps- och afverkningskostnad samt om den köpeskillning, det försälda betingat, eller det värde, annorledes använt virke med hänsyn till förhållandena i orten kan anses äga, jämte de öfriga omständigheter, som på ett rätt bedömande af hithörande taxeringsfrågor kunna inverka.

§ 4.

1 mom. (= med § 3.)

2 » (= med § 4.)»

Syftet i de båda förevarande motionerna är enahanda — ytterst afseende införande i bevillningsförordningen af sådana förändrade bestämmelser att de kommuner, där skogsafverkning äger rum, blifva i

skattehänseende bättre tillgodosedda än nu är förhållandet — ehuru motionärerna för nämnda ändamåls vinnande föreslagit olika åtgärder.

Förevarande beskattningsfråga har, som bekant, upprepade gånger varit föremål för såväl af Kungl. Maj:t för frågans utredning och lösning vidtagna åtgärder som för behandling inom Riksdagen.

Senast vid 1903 och 1904 årens riksdagar har sålunda bevillningsutskottet i anledning af väckta motioner haft att i ämnet afgifva utlåtande. Vid båda tillfällena har utskottet lämnat en utförlig historisk redogörelse för frågans tidigare behandling; och må här hänvisas till den i 1904 års bevillningsutskotts betänkande n:o 38 i detta afseende förekommande utredning. Innan utskottet öfvergår till att afgifva yttrande öfver de nu föreliggande motionerna, vill utskottet komplettera utredningen med afseende å tiden från och med år 1904.

Vid nämnda års riksdag hade i en inom Andra Kammaren af herr Enander väckt motion, n:o 166, föreslagits,

»att i gällande bevillningsförordning 8 §, 2 mom. a) 1:o) inflikas efter orden 'egna jordbruksprodukter': *äfvensom all den afkastning, som förvärfvas genom upplåtelse af afverkningsrätt till skog eller genom skogsafverkning till annat ändamål än husbehof,*

samt att till samma förordnings 12 §, c) måtte fogas efter ordet 'styrelse': *med iakttagande dock, att inkomst af försäljning eller afverkning af skog alltid skall taxeras å ort, hvarest skogen är belägen;*

och till sistnämnda §, d) måtte med en liten omredigering sålunda: 'idkas; dock' *med iakttagande ej mindre att 'handlandena i de städer' — — — — — skola 'taxeras' etc. 'mantalsskrifne', vidfogas, än äfven att vid försäljning eller afverkning af skog inkomsten af försäljningen eller afverkningen taxeras å ort, hvarest skogen är belägen».*

Därjämte hade i motionen hemställts, att bevillningsutskottet skulle afgifva förslag till de anvisningar i bevillningsförordningen och 1 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna, som erfordrades för genomförandet af den föreslagna förändrade grunden för fastighetstaxeringen.

I sitt öfver motionen afgifna utlåtande redogjorde utskottet, bland annat, för två vid frågans behandling inom utskottet framlagda förslag till densammans lösning. Denna redogörelse är af följande lydelse:

»I det ena af dessa förslag erinras därom, att bevillningsförordningens föreskrift, att skogsmark och växande skog skall inberäknas i fastighetens taxeringsvärde, hade till följd, att en fastighetsägare, som från sin fastighet försälde skog, icke kunde för inkomsten däraf särskildt

taxeras, utan ansåges hafva med den fastigheten påförda bevillningen erlagt utskyld jämväl för skogens afkastning, och detta oaktadt erfarenheten till fullo gifvit vid handen, att vid fastighetstaxeringarna full hänsyn i allmänhet icke toges till skogens värde. Därtill komme, att innehafvare af rättighet till skogsafverkning, enligt hvad allmänt vore känt, såsom beskattningsbar inkomst plägade uppgifva sin vinst efter afdrag af de afverkade trädens värde å rot, till och med då genom föregående års afverkningar inköpssumman för afverkningsrätten helt och hållet amorterats.

En skogskommun syntes emellertid böra tillförsäkras rätt att beskatta den afkastning fastigheterna inom kommunen lämnade och sålunda äfven den vinst, som uppstode vid tillgodogörandet af de fastigheterna tillhörande skogar, en vinst, som för närvarande icke blefve beskattad. Utan rubbning i gällande beskattningsregler borde bevillningsförfordningen kunna ändras därhän, att bevillningen och sålunda jämväl den kommunala beskattningen träffade dels, då en fastighetsägare afverkade skog utöfver husbehofvet, skogens värde eller inkomsten af skogen i den mån skogens värde icke inberäknats i fastighetens taxeringsvärde, dels ock den hittills obeskattade vinst en innehafvare af afverkningsrättighet till skogen erhöle. För att skogsafkastningen skulle blifva vederbörligen beskattad, borde därför nettoförsäljningssumman eller, där ägaren själf idkade förädlingsrörelse, trädens värde å rot genom inkomstbevillning beskattas; dock skulle någon fördelning af inkomsten mellan förädlingsrörelsen och afverkningen icke äga rum i det fall, att förädlingen skedde inom den kommun, där fastigheten vore belägen. För inkomsten från skogen skulle fastighetsägaren emellertid erlägga inkomstbevillning allenast i den mån den försålta eller förädlade skogens värde icke inberäknats i fastighetens taxeringsvärde. Hade detta värde genom afverkningen nedgått, framginge däraf, att fastighetsägaren för det vid afverkningen lösgjorda kapitalet redan blifvit genom fastighetsbevillning beskattad. Om däremot fastighetens taxeringsvärde icke kunde anses hafva sjunkit med hela det kapitalbelopp, som genom afverkningen blifvit lösgjort, borde återstoden beskattas med inkomstbevillning. Därvid skulle dock iakttagas, att, om sedan senaste fastighetstaxering en fastighetsägare icke vare sig till husbehof eller till försäljning afverkat någon skog från sin fastighet eller i allt fall icke så mycket skog, som kunde anses motsvara en normal skogsafverkning, fastighetsägaren borde anses vara berättigad göra afdrag för viss del af återstoden utaf skogens värde, nämligen den del, som syntes utgöra normal afkastning af skogens i

fastighetens taxeringsvärde ingående värde och som icke sedan sista fastighetstaxeringen uttagits.

En innehafvare af rättighet till skogsafverkning, hvilken tillika idkade förädlingsrörelse, borde beskattas jämväl för den vinst, som uppkommit genom afverkningen. I den mån enligt gällande bevillningslagstiftning beskattning af en sådan rättighetsinnehafvares inkomst skulle ske å annan ort än den, där skogen vore belägen, syntes i nuvarande bestämmelser om beskattningssorten böra vidtagas den ändring, att den mot skogens värde å rot svarande vinsten komme att beskattas inom skogskommunen. När inköpssumman för afverkningsrätten vore slutamorterad, skulle således innehafvaren af sagda rättighet taxeras inom skogskommunen för värdet af all den skog, han å skogshemmanet afverkade. Om förädlingen skedde i samma kommun, där fastigheten låge, skulle beskattningen å hela inkomsten af såväl afverkning som förädling äga rum i skogskommunen. I de fall åter, då en innehafvare af afverkningsrättighet idkade förädlingsrörelse å annan ort än den, där skogen vore belägen, eller ock i följd af gällande regler taxering eljest skulle ske i annan kommun än den nyssnämnda, komme vinsten att uppdelas mellan den kommun, där skogen funnes, och den kommun, inom hvilken enligt bestående regler inkomst af rörelse skulle beskattas. Därvid borde emellertid tillses, att förädlaren icke beskattades för mera än den verkliga inkomsten. Förlust å förädlingsrörelsen syntes därför böra drabba jämväl afverkningsrörelsen.

Inom bevillningsutskottet har vidare framhållits, att skog såsom sådan icke borde göras till föremål för beskattning, men att däremot skogs*mark* borde åsättas taxeringsvärde i förhållande till den afkastning, densamma ansåges komma att lämna i mogen skog. Å denna afkastning skulle *beräknas* inkomstbevillning, hvars belopp sedermera, lika fördelad på samtliga åren i skogens växtperiod, skulle betraktas såsom fastighetsbevillning och läggas till grund för det värde, som skulle åsättas skogsmarken. Med nu ifrågasatta förfaringssätt blefve visserligen icke den under skogens uppväxttid influtna inkomsten af gallringsvirke beskattad, men, då skogs*mark* först efter 30 å 40 år gifve nämvärd afkastning, och markens ägare under denna tid det oaktadt fått utgifva skatt för beräknad inkomst af den framtida afkastningen, borde förstnämnda inkomst få af honom åtnjutas skattefri, och detta så mycket hellre, som han syntes böra erhålla någon ersättning för sådd och plantering, för risken af skada genom eld, insekter och dylikt. Till ledning vid skogsmarks taxering skulle erforderliga uppgifter lämnas

af vederbörande myndighet, förslagsvis domänstyrelsen. Värdet af skogsmark skulle upptagas särskildt för sig i taxeringslängderna.

Den nu föreslagna anordningen för skogsmarks upptaxering skulle medföra, att stat och kommun årligen finge uppbära skatt för inkomst af all duglig skogsmark, samt att jordbruksfastighets taxeringsvärde icke skulle röna någon inverkan af vare sig ökning i skogens värde genom tillväxt eller minskning däri genom afverkning.»

Af den till stöd för utskottets hemställan i ämnet afgifna motiveeringen har utskottet ansett lämpligt här återgifva följande:

»Under behandlingen af föreliggande beskattningsfråga hafva både inom Riksdagen och inom de kommittéer, som förehaft ärendet till pröfning, äfvensom af de i ämnet hörda myndigheter uttalats vidt skilda meningar om lämpligaste sättet för beskattningen utaf skogens afkastning. Men de gjorda uttalandena synas i allmänhet vara eniga därom, att den nu tillämpade ordningen för denna beskattning är långt ifrån tillfredsställande. Ostridigt är, att fastigheterna särskildt inom de norrländska länen, där de mångenstädes till hufvudsaklig del bestå af skog, förlora betydligt i värde och således försvagas såsom föremål för fastighetsbevillning genom den omfattande skogsafverkning, som där bedrifves. Då med i ämnet nu gällande bestämmelser skogens afkastning icke särskildt beskattas, utan den växande skogens värde inräknas i fastighetens taxeringsvärde, medför nyssberörda värdeminskning å fastigheterna förlust för icke blott statsverket utan äfven, och det allra kännbarast, för de kommuner, där skogarna äro belägna. Härtill kommer, att, då värdet å växande skog är svårt att till fullo uppskatta, det understundom torde inträffa, att detta värde mer eller mindre, kanske helt och hållet, åsidosättes vid fastställande af fastighetens taxeringsvärde. Särskildt torde detta förekomma i Norrland, där hithörande förhållanden ställa sig väsentligt olika dem, som i allmänhet råda inom landet i öfrigt.

Det synes därför bevillningsutskottet synnerligen angeläget, att sådana föreskrifter rörande beskattning af skogens afkastning varda meddelade, att skäligen inkomst därigenom kommer såväl staten som de enskilda kommunerna till godo.

Såsom ofvan framhållits, hafva vid ärendets behandling inom utskottet två förslag till den föreliggande frågans lösning blifvit framlagda. Utskottet har visserligen förehaft dessa förslag till pröfning, men finner sig icke böra med ledning däraf utarbета några föreskrifter i ämnet. Icke heller har utskottet, trots den omfattande och ingående utredning, som redan kommit denna fråga till del, ansett sig böra

uttala sin anslutning till något särskildt af de förut i ärendet framlagda förslag eller upptaga till bemötande de erinringar, som gjorts mot en förändrad anordning af beskattningen af skogens afkastning. Ofvan intagna historiska redogörelse gifver vid handen, att mot hvarje till frågans lösning väckt förslag kunna framställas invändningar, och utskottet inser till fullo de svårigheter, som föreligga både vid utarbetandet af nödiga stadganden i ämnet och sedermera äfven vid deras tillämpning. Å andra sidan synas i de förslag, för hvilka utskottet i det föregående redogjort, finnas uppslag till väsentliga förbättringar i jämförelse med det nuvarande beskattningssättet, hvilket, såsom redan framhållits, allmänt erkännes vara i högsta grad otillfredsställande. Utskottet anser emellertid, att ett noggrannt afvägande af fördelar och olägenheter i det ena eller andra förslaget lämpligast bör kunna ske genom medel, som stå Kungl. Maj:t till buds. I anledning häraf inskränker sig utskottet allenast att hemställa om en skrifvelse i ämnet till Kungl. Maj:t.»

Med stöd af hvad sålunda anförts, hemställde utskottet, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och, om möjligt, redan för nästa års Riksdag framlägga förslag till sådan ändring af gällande bevillningsförordning, att inkomst genom beskattning af såväl skogsafverkning som sågverksrörelse må i större utsträckning, än för närvarande äger rum, tillgodokomma de särskilda kommuner, inom hvilka skogsafverkning och sågverksrörelse bedrifvas.

Vid behandlingen inom Riksdagens kamrar af bevillningsutskottets ifrågavarande betänkande stannade kamrarna i olika beslut beträffande utskottets hemställan, i det att denna blef af Första Kammaren efter votering, med 55 röster mot 52, afslagen, hvaremot Andra Kammaren utan votering biföll, hvad utskottet hade hemställt.

Såväl 1903 som 1904 års bevillningsutskott hade vid fattandet af sitt beslut i förevarande ämne tagit väsentlig hänsyn till den då arbetande Norrlandskommittén.

1903 års bevillningsutskott afstyrkte den till dess behandling föreliggande motionen om ändring af 8 och 12 §§ bevillningsförordningen, i syfte att ordna beskattningen af skogens afkastning, hufvudsakligen af det skäl, att enligt hvad utskottet hade sig bekant nämnda kommitté tagit frågan under ompröfning, hvarför utskottet ansåg, att det förslag, kommittén möjligen kunde komma att afgifva, borde afvaktas, förrän sagda beskattningsfråga gjordes till föremål för någon Riksdagens åtgärd.

1904 års bevillningsutskott anförde härom, att, enligt hvad ut-

skottet inhämtat, något förslag till frågans lösning icke vore att från sagda kommitté förvänta, vid hvilket förhållande utskottet hölle före, att frågan om beskattning af skogens afkastning icke längre borde undanskjutas, utan att densamma snarast möjligt borde bringas till afgörande.

Sedan Norrlandskommittén den 27 oktober 1904 afgifvit sitt slutliga betänkande, vill utskottet här i korthet redogöra för den »framställning angående nya grunder för skogsbeskattningen», som förekommer i betänkandet (sid. 255—259). Efter att hafva skildrat de oegentligheter i afseende å nämnda beskattning, hvartill nu gällande bestämmelser gäfvé anledning, samt det skattetryck, som allmänt rådde i de egentliga skogssocknarna i Norrland, äfvensom framhållit behovet af en reform i nuvarande anordning af skogsbeskattningen, anför kommittén följande:

»Visserligen hafva de oegentligheter eller missförhållanden i fråga om skogsbeskattningen, hvarom kommittén nu talat, upprepade gånger varit föremål för Kungl. Maj:ts och Riksdagens uppmärksamhet, utan att dock de försök till deras undanröjande, som under skilda tider gjorts, ledt till något resultat. Detta oaktadt har kommittén emellertid, såsom ett led i de af kommittén föreslagna medel för vidmakthållande och stärkande af den jordbrukande befolkningens ställning i Norrland och Dalarne, ansett sig böra upptaga till behandling frågan om skogsbeskattningen. Såsom, af hvad redan anförts, framgår, har kommittén därvid närmast i sikte den ogynnsamma ställning, de egentliga skogssocknarna på grund af gällande beskattningsbestämmelser intaga i beskattningsafseende.

En rättelse i nu anmärkta förhållanden måste gifvetvis i viss mån mynna ut i sådana ändrade bestämmelser rörande beskattningssorten, att den inkomst för trävarurörelse, som nu i regel taxeras där förädlingsrörelse äger rum, komme att till viss del i beskattningsafseende öfverföras till skogskommunerna.

Det torde nu visserligen kunna ifrågasättas, huruvida icke skogsbeskattningsfrågan borde ordnas i sammanhang med den nu förestående allmänna omgestaltningen af vårt beskattningssystem. Kommittén anser likväl, att det uppskof med lindringen i skattebördorna, som däraf blefve följden, skulle under nu rådande skatteförhållanden kunna i vissa trakter af Norrland och Dalarne medföra en allt för stor olägenhet för den jordbrukande befolkningen därstädes, för att ett dylikt uppskof kan anses tillrådligt.

Kommittén anser sig därför på det lifligaste böra tillstyrka att,

utan afvaktan på en slutlig lösning af alla nu sväfvande skattefrågor, reformer i ifrågavarande afseende vidtagas i gällande skatteförfattningar. Rörande sättet för lösning af nu förevarande fråga har kommittén velat uttala sin anslutning i hufvudsak till det förslag, som år 1891 framlades af den år 1890 tillsatta skattekommitté. Denna kommitté, som, enligt sitt uppdrag, särskildt till behandling upptagit skogsbeskattningsfrågan, sökte lösa densamma utan rubbning af grunderna för då gällande bevillningsförfattning, hvars bestämmelser i förevarande afseende i hufvudsak upptagits i bevillningsförfattningen af den 3 december 1897.

I enlighet med det i sådant afseende utarbetade förslaget vill kommittén alltså tillstyrka, att skogsbeskattningsfrågan löses på det sätt:

att vid taxering af jordbruksfastighet särskilda värden sättas å inrösnings- och afrösningsjorden;

att vid uppskattning af staten tillhörigt skogsområde växande skogens hela värde inbegripes, men att eljest vid bestämmande af fast egendoms taxeringsvärde hänsyn tages till afkastningen af växande skog, allenast i den mån densamma användes till husbehof;

att i öfrigt inkomst genom afkastning af skog beskattas genom inkomstbevillning;

att för den skull den nu i § 2 af bevillningsförfattningen stadgade skyldighet för innehafvaren att erlægga fastighetsbevillning för »skogsområde, som blifvit upplåtet till bergshandteringens understöd, till sågverk eller kanalbolag» må upphöra;

att inkomstbevillning bör för behållna inkomsten utgöras, såväl när försäljning af skog eller skogseffekter drifves såsom handelsrörelse, som äfven när dylik försäljning äger rum från område, för hvilket den, som verkställer försäljningen, är pliktig utgöra fastighetsbevillning;

att, äfven om försäljning af virket ej sker, dylik bevillning bör erläggas för virkesfångst utöfver husbehofvet å område, för hvilket den, som verkställer virkesfångsten, är pliktig utgöra fastighetsbevillning, eller å skogsområde, som blifvit af staten upplåtet till bergshandteringens understöd, till sågverk eller kanalbolag; samt

att, vid taxering af inkomst genom försäljning af skog eller skogseffekter eller genom virkesfångst från eget område, taxeringen skall ske i den ort, där skogen är belägen.»

I det förslag till förordning om skatt af inkomst och förmögenhet m. m. samt till ändrad lydelse af vissa §§ i bevillningsförfattningen m. fl. författningar, som under år 1904 utarbetats inom finansdeparte-

mentet af särskildt tillkallade sakkunniga, äro jämväl speciella bestämmelser i fråga om beskattning af skogsafkastning föreslagna. Dessa bestämmelser återfinnas dels i 1 och 2 kapitlen af de i förslaget förekommande särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen för inkomst- och förmögenhetsskatt, dels i förslaget om ändrad lydelse af 8 § 2 mom. a) 1:o och 12 § c) bevillningsförordningen samt 4 § i instruktionen för taxeringsmyndigheterna.

Enligt nyssnämnda anvisningar skulle upplåtelse af afverkningsrätt till skog icke anses såsom afyttring af skogsmark (realisation), utan skulle köpeskillingen upptagas såsom inkomst af fast egendom. Till inkomst af *jordbruk* skulle räknas den inkomst, som förvärfvas genom försäljning af skogseffekter. Skogsafverkning å annans mark på grund af särskild upplåtelse skulle räknas såsom en rörelse för sig och inkomst däraf hänföras till inkomst af annan näring (rörelse eller yrke). Jämväl enligt de föreslagna ändringarna i bevillningsförordningen skulle inkomst af dylik skogsafverkning i bevillningshänseende räknas såsom inkomst af en särskild rörelse. Skogsafverkning å egen mark skulle däremot enligt förslaget fortfarande icke betraktas såsom en inkomstbevillning underkastad rörelse utan beskattas genom fastighetsbevillning.

Rörande beskattningsorten innehåller förslaget till ändrad lydelse af 12 § c) bevillningsförordningen, att bolag eller enskild skattskyldig, som på grund af särskild upplåtelse afverkar skog på annans mark, skall taxeras där skogen är belägen, för den vinst, som därigenom förvärfvas eller skall anses uppstå.

I 4 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna gifvas följande närmare föreskrifter angående uppskattningen af inkomst af skogsafverkning. Vid uppskattning af inkomst genom sådan skogsafverkning å annans mark, som drifves i samband med förädlingsrörelse, skulle hvardera rörelsen betraktas såsom en själfständigt för sig drifven rörelse, så att särskildt för sig bedömes resultatet af afverkningen (skogsvinsten) och särskildt för sig resultatet af förädlingen (förädlingsvinsten). För beräkning af skogsvinsten skulle först bestämmas försäljningsvärdet å den afverkade virkesmängden med ledning af de vid tiden för afverkningens afslutande gällande priser å afverkningsorten eller närmast belägna vattendrag (efter s. k. tumsedlar och prislistor). Från det sålunda bestämda värdet skulle därefter afdragas kostnaderna för utstämpling, afverkning, framforsling, intumning och märkning, äfvensom så stor del af den för skogen erlagda köpeskillning, som med hänsyn till redan förut uttagen skogsvinst samt storleken af årets afverkning, jämförd med den kvarvarande skogstillgången, skäligen kan anses belöpa å årets afverkning.

Af de många utredningar och förslag till skogsbeskattningsfrågans lösning, som föreligga, framgår nogsamnt å ena sidan behovet af en reform af det nuvarande beskattningssättet, men å andra sidan äfven huru svårlöst denna fråga visat sig vara.

En reform i den riktning att inkomsten af skogsafverkning blir beskattad inom den kommun, där skogen är belägen, kan och bör icke längre undanskjutas. Särskildt de af Norrlandskommittén företagna undersökningar visa, att alltför allvarliga missförhållanden i skattehänseende äro rådande inom skogskommunerna, till stor del på grund af de ringa skattebidrag, som de erhålla från de inom dem belägna skogarna. I likhet med nämnda kommitté finner bevillningsutskottet förevarande fråga vara af den vikt, att densamma, utan afvaktande af en allmän omgestaltning af den kommunala beskattningen och den direkta beskattningen i öfrigt, bör för sig företagas till afgörande.

Såsom af utskottet ofvan omförmälts, har af Norrlandskommittén blifvit tillstyrkt, att skogsbeskattningsfrågan skulle lösas i enlighet med det af 1890 års skattekommitté utarbetade förslaget, till hvilket Norrlandskommittén uttalade sin anslutning i hufvudsak. Det af herr Enander nu framlagda förslaget till ändringar i bevillningsförordningen är i hithörande afseenden helt och hållet öfverensstämmande med 1890 års kommittéförslag med undantag af en bestämmelse i 2 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna, hvilken bestämmelse icke finnes i kommittéförslaget. Af det under år 1904 utarbetade förslaget till förordning om skatt af inkomst m. m. framgår, att en omgestaltning af skogsbeskattningen ej blott betingar ändringar i bevillningsförordningen, utan berör jämväl inkomstskattelagstiftningen. Förslag i sistberörda afseende har dock icke blifvit af herr Enander framlagdt, hvadan hans förslag i hvarje fall icke torde kunna i oförändrad form antagas.

Utskottet ansluter sig emellertid till den af 1904 års bevillningsutskott uttalade mening, att ett noggrannt afvägande af fördelar och olägenheter i det ena eller andra förslaget lämpligast bör ske genom medel, som stå Kungl. Maj:t till buds, och har utskottet fördenskull icke ansett sig böra nu framlägga något förslag till de förändrade bestämmelser, som af en reform i här ofvan antydd riktning skulle erfordras.

Såsom utskottet redan erinrat, lära visserligen förslag i ämnet vara under utarbetande inom vederbörande departement. Under vanliga förhållanden skulle utskottet på grund af denna omständighet kunnat anses sakna anledning att tillstyrka vidtagande af någon åtgärd i anledning af nu ifrågavarande motioner, men med hänsyn till före-

varande beskattningsfrågas erkänt stora betydelse finner utskottet sig likväl det oaktadt höra föreslå aflåtande till Kungl. Maj:t af en skrifvelse i ämnet med betonande af att frågan kräfver ett skyndsamt afgörande.

Bevillningsutskottets hemställan år 1904 afsåg, att Riksdagen skulle anhålla om utarbetande och framläggande af förslag till sådan ändring af gällande bevillningsförordning, att inkomst genom beskattning af såväl skogsafverkning som sågverksrörelse måtte, i större utsträckning än för närvarande äger rum, tillgodokomma de särskilda kommuner, inom hvilka skogsafverkning och sågverksrörelse bedrifvas. Vid behandlingen inom Första Kammaren af utskottets betänkande i ämnet framställdes den anmärkning, att utskottets hemställan innebure en motsägelse, såtillvida att den omfattade både skogsafverkning och sågverksrörelse. För att undanröja den sålunda anmärkta otydligheten har utskottet nu inskränkt sin hemställan till att afse endast ändring af bestämmelserna rörande beskattning af skogsafverkning.

Med stöd af hvad bevillningsutskottet sålunda anfört, hemställer utskottet,

att Riksdagen, i anledning af herr Öhngrens och herr Enanders förevarande motioner, ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t utan att afvakta en fullständig lösning af kommunalskattefrågan täcktes låta utarbete och om möjligt redan nästkommande år för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af nu gällande skattelagstiftning, att inkomst genom beskattning af skogsafverkning må, i större utsträckning än för närvarande äger rum, tillgodokomma de särskilda kommuner, inom hvilka skogsafverkning bedrifves.

Stockholm den 30 mars 1905.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herr *Cavalli*;

af herr *A. Hammarström*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att förevarande motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

af herrar *O. A. Ericsson* och *Lindblad*, hvilka ansett, att utskottet i denna fråga bort tillstyrka bifall till den af herr *Enander* väckta motionen.

Herrar *Östberg* och *J. Bromée* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
